

Nie je to o dialógu a porozumení

Ján P. Strumilowski, OCist.

22. augusta 2022 ✝ Cirkev

Kontakt a interakcia medzi Cirkvou a svetom je prirodzená a samozrejmá. Cieľom Zjavenia a Vtelenia je zmierenie človeka s Bohom, začlenenie človeka do Božieho života; a Cirkev, ktorá je nositeľkou Božej pravdy a miestom skutočnej spásonosnej prítomnosti Boha vo svete, je pokračovateľkou tohto procesu.

Zdroj: wikimedia commons

Zo svojej podstaty je poslaná ku každému človeku, ako to vyplýva z misijného príkazu. Kristus prikázal apoštolom, aby išli a získavali učeníkov vo všetkých národoch. Preto nijaký človek, bez ohľadu na jeho vonkajšie a vnútorné okolnosti, nemôže byť vylúčený zo spásneho poslania Cirkvi. Preto kresťania od samého začiatku hlásali evanjelium každému. **Cirkev preto musí ísť do takého sveta, aký je, a ohlasovať evanjelium.**

Z misijného príkazu vyplýva, že Cirkev má svetu čo ponúknuť. V interakcii medzi Cirkvou a svetom nejde iba o dialóg a porozumenie, o nejaký spoločný cieľ, ale ide o **odovzdávanie Zjavenia** – Zjavenia, ktoré má premeniť svet. Z takto usporiadaného vzťahu jednoznačne vyplýva, že Cirkev a svet sú odlišné. Cirkev je iná. Kresťania sú na tomto svete, ale nie sú z tohto sveta. Dnes sa však zdá, akoby prvoradým cieľom dialógu Cirkvi so svetom bolo hľadanie toho, čo je spoločné. Tieto prvky sú však samozrejmé a vyplývajú z dobrej ľudskej prirodzenosti, ktorá je otvorená Bohu. Je to určitý východiskový bod, ktorý netreba hľadať. Pravým cieľom je odovzdať svetu, ktorý nepozná Boha, to, čo je preň iné a nové.

V dôsledku prístupu, podľa ktorého je hlavným cieľom spoločné budovanie jednoty vo svete, dochádza k zmene povahy interakcie medzi Cirkvou a svetom. Od modelu ohlasovania, ktorý predpokladá hierarchiu a nadradenosť Cirkvi, sa čoraz viac posúvame k dialógu, ktorý predpokladá rovnosť a vzájomné obohacovanie. **Hľadanie spoločných cieľov a úloh, ktoré by zjednotili svet a Cirkev, však nemôže byť cieľom.** To, čo je spoločné, je už svojou povahou prítomné a vlastné svetu, a to aj keď je zabudnuté či zanedbané.

Ak sa teda domnievame, že poslaním Cirkvi je angažovať a stimulovať svet, aby spolu s Cirkvou dbal o to, čo je ušľachtilé, ale prirodzené, zabúdame vlastne na to, čo je v Cirkvi jedinečné. Ako príklad stačí uviesť

aktivitu Cirkvi v prospech chudobných alebo ochrana životného prostredia. Otázka starostlivosti o chudobných alebo o životné prostredie totiž istým spôsobom súvisí s činnosťou Cirkvi a vyplýva z jej identity a učenia. Zároveň je to aj čosi, čo je vlastné aj svetu a ľudstvu.

Fakticky v tejto oblasti je interakcia medzi Cirkvou a svetom úplne prirodzená. Problém je však v tom, že dnes sa chceme týmito aktivitami zaoberať a v istom zmysle ich považovať buď za správne a účelné aktivity Cirkvi, alebo aspoň za prioritné. Týmto spôsobom je ten ozajstný, vlastný poklad Cirkvi, ktorý svet nemá a ani nepozná, odsúvaný na okraj.

Kresťanská charita nie je filantropia

Samostatným problémom tejto rovnocennej interakcie a dialógu je samotná transformácia v lone Cirkvi. Tým, že sa zameriavame na budovanie univerzálneho bratstva, na poukazovanie a pestovanie toho, čo je spoločné všetkým ľuďom, **mimovoľne sa stráca kresťanský charakter týchto aktivít**. Aj keď je pre človeka prirodzené starať sa o biednych, kresťanská starostlivosť o chudobných má trochu inú farbu a účel ako podobná starostlivosť vo svetskom vydaní. Kresťanská charita nie je filantropia. Navonok vyzerá podobne, ale jeho vnútorná dynamika a obsah by mali byť preniknuté teologickou pohnútkou.

Kresťanské ciele, metódy a recepty na riešenie svetových kríz sa líšia od tých, ktoré diktuje obyčajná ľudská logika. Všeľudský záujem o riešenie problému chudoby (ako je to v prípade každého iného svetového problému: utrpenia, ľahostajnosti, hladu, chorôb, znečistenia životného prostredia a pod.) je podľa logiky sveta vnímaný ako približovanie sa k svetu – v jeho imanencii.

Preto aj riešenie tohto problému spočíva vo **svetských** aktivitách a je možné vďaka solidárnej práci ľudstva. V kresťanskom myslení pritom žiadny svetský problém nie je iba vnútorným problémom uzavretým v sterilnej dynamike sveta.

Podľa kresťanskej logiky je v konečnom dôsledku každý ľudský problém a utrpenie dôsledkom neprítomnosti Boha – dôsledkom odlúčenia od neho. V takejto perspektíve sú ľudské činy, ktoré vylučujú Boha, ale chcú uzdraviť svet, utopické. To neznamená, že sú nesprávne, ale znamená to, že nie sú schopné problém v konečnom dôsledku vyriešiť a môžu dokonca viesť ku katastrofám.

Stačí spomenúť veľké ideológie zamerané na časnosť a človeka: prehliadali Boha a napriek ušľachtilým predpokladom viedli k veľkým skazám. V kresťanskom myslení **uzdravenie sveta vo všetkých aspektoch spočíva v obrátení sa sveta k Bohu**. Kresťanovi nemôže stačiť, že sa spolu s ostatnými bude starať o chudobných. Takýto recept svet nikdy neuzdraví. Kresťanský recept predpokladá, že starostlivosť o chudobných bude prameniť z túžby a lásky k Bohu a povedie k Bohu ako k cieľu a že sa bude riadiť zásadami vyplývajúcimi zo Zjavenia.

V opačnom prípade akákoľvek angažovanosť usilujúca sa o uzdravenie človeka bude viesť iba k symptomatickému uzdravovaniu, ale nedôjde k samotnému zdroju ľudského utrpenia. Vidíme teda, že takáto interakcia medzi Cirkvou a svetom, hoci je do istej miery plodná, nemôže zostať cieľom samým osebe.

Medzi Cirkvou a svetom neexistuje rovnosť ani symetria

Aj keď sa kresťania pustia do takéhoto modelu spolupráce so svetom a spolu s neveriacimi sa budú angažovať v prospech chudobných alebo v ochrane životného prostredia, musia túto činnosť považovať za akési *praeparatio evangelica*: za miesto, z ktorého sa ukáže jedinečný, božsko-ludský charakter aktivít Cirkvi a osvetlí svet presiaknutý ilúziou sebestačnosti a snahou po samospasení. Základným poslaním preto musí zostať **misia odovzdávania toho, čo svet nemá** a čoho nedostatok je zdrojom každej ľudskej biedy.

Cirkev je poslaná, aby prinášala svetlo a obdarovávala svet prítomnosťou Boha, ktorý jediný zachraňuje a prináša spásu.

Tento vzťah, ktorý predpokladá, že v našom vzťahu so svetom nehľadáme len to, čo je spoločné, ale sme zameraní na odovzdávanie toho, čo svetu chýba, znamená, že **medzi Cirkvou a svetom neexistuje rovnosť alebo symetria**. Dnes táto skutočnosť u mnohých kresťanov vzbudzuje rozpaky, pretože si myslia, že sa spája s pocitom nadradenosti – a katolík dnes nechce hovoriť k svetu z pozície nadradenosti. Za takýto postoj sa hanbí a považuje ho za prejav pýchy. Ak sa však takéhoto postoja vzdáme, priznáme tým, že svetu nemáme prakticky čo ponúknuť.

Jan Strumiłowski OCist – cisterciánsky mních v opátstve v Jędrzejowe, habilitovaný doktor teologických vied.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/nie-je-to-o-dialogu-a-porozumeni/>